
Lékařské fakulty nelze seřadit do tabulky

Lékařské fakulty nelze seřadit do tabulky

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

13.5.2008, autor: Pavel Pařko

Hodnocení vědy je opět tématem dne. Nejen to, jsme svědky sestavování různých žebříčků českých univerzit, ba i jednotlivých fakult. Jde o snahu zařadit vysokoškolské subjekty do jakési fotbalové ligy. Rozdíl mezi fotbalovými oddíly a univerzitami je zřejmý. Ve fotbale ten, kdo dá víc gólů, než dostane, je lepší. Co jsou ale góly při hodnocení univerzit? Jaký to má význam srovnávat do »tabulky« jednotlivé školy?

Je nepochybné, že každý jev lze kvantifikovat či přiřadit mu určitou kvalitu. Při posuzování škol je však hodnotících ukazatelů mnoho a každý z nich vyžaduje rozsáhlý komentář. Je totiž podmíněn mnoha faktory.

Hlavním posláním vysokých škol je, jak název říká, učit. Tedy připravit absolventy do různých povolání. Řečeno ústy ekonomů produktem vysoké školy je její absolvent (lékař, právník, učitel atd.). Překvapivě velká váha při hodnocení té které školy se nepřikládá její výukové činnosti, ale vědecké.

Proč tomu tak je? Předně kvantifikovat pedagogickou činnost je obtížné, zatímco spočítat publikace, které jednotlivé školy »vyprodukují«, je snadné. Jedním z hlavních kritérií mezinárodního hodnocení univerzit je např. to, kolik nositelů Nobelových cen zaměstnávají.

Nikdo již nesleduje, zda tito lidé učí a jak velká je jejich pedagogická činnost.

Lékař, nebo učitel?

Nemohu mluvit obecně, ale na lékařských fakultách, zejména při výuce klinických oborů, musí vysokoškolský učitel dělit svůj čas na výuku, léčení nemocných a vědeckou činnost. Bude-li preferovat vědeckou činnost (která se počítá), bude to na úkor výuky. Proto mají mnohá univerzitní pracoviště týmy vědců, vytižených především vědeckou činností, kterou »leští firmu«. Vědecká činnost na školy samozřejmě patří, ale její hodnocení by nemělo být dominantní při posuzování, kam školu zařadit.

Jako vysokoškolský učitel na lékařské fakultě vzpomínám na setkání s jedním z rektorů, který zdůrazňoval význam vědy na univerzitě. Když musel nastoupit do nemocnice, zeptal jsem se ho před operací, zda si zjišťoval počet publikací vysokoškolského učitele, který ho bude operovat. Čtenář jistě tuší jeho odpověď. Ani ho to nenapadlo. Ví, že medicínmani nejsou jediní učitelé na univerzitách, ale společnost v první řadě očekává, že tito učitelé »umí« obor, který vyučují. To je také předpokladem toho, že ho naučí své žáky. Ostatně není jisté, že vědec zabývající se zpravidla úzkým problémem, bude dobrým učitelem.

Ani pohled na pedagogickou činnost, kterou lze vnímat jako základní funkci univerzity, není jednoduchý. Kvalita školy by se měla odrazit v kvalitě absolventa, kterou ohodnotí pracovní trh. Jiným ukazatelem může být počet přihlášených k počtu přijatých. Musíme vzít v úvahu řadu faktorů, které tento poměr determinují. V první řadě je to praktické uplatnění studenta a jeho finanční ohodnocení po ukončení školy. Proto se hlásí více studentů na práva než na pedagogiku.

Kdo přijímá první

Ale i při porovnání stejné odbornosti na různých univerzitách jsou rozdíly v počtu přihlášených na jedno studijní místo. Tento poměr je ovlivněn i tím, kdy přijímací řízení probíhá, která fakulta přijímá jako první. Studenti mají informace také o tom, jaká část z těch, kteří studium začnou, ho i dokončí. Tedy jak obtížné je školu absolvovat. Ne nepodstatné jsou i sociální aspekty studia (dojíždění, možnost ubytování atd.).

Hodnocení kvality školy kvalitou absolventa by bylo správné, je však těžko měřitelné. Předně fakulty profesionální osudy svých absolventů dlouhodobě, ba většinou ani v krátkém horizontu, nesledují. Někteří posuzují »věrnost oboru« po ukončení školy. Ta je ale zase daná mnoha na škole nezávislými ukazateli. Část pedagogů díky špatnému finančnímu ohodnocení nenastupuje do školství, někteří lékaři odcházejí k farmaceutickým firmám a podobně. Kvalitu absolventů by bylo možné posuzovat tím, jak obsadili ve své další profesní kariéře vedoucí místa ve svém oboru. Dotázal jsem se primářů chirurgických oddělení v naší zemi, kde promovali, a tak jsem si ověřil, že až na dvě výjimky promovali na fakultě nejbližší místu svého působení...

Nakonec zbývá otázka, podle čeho si má mladý student vybrat. Odpověď nemůže být jednoznačná. Hodnotících faktorů je mnoho, kterým dá student přednost? Jistě bude zvažovat údaje z minulých let: o poměru počtu přihlášených a přijatých, jaké procento přijatých školu ukončilo. Upřednostní »světovost« fakulty, či dá přednost menší škole umožňující užší kontakt učitele a žáka?

Hlavním posláním vysokých škol je učit. Nikoli bádát.

Foto popis|

O autorovij Pavel Pafko, Autor je přednostou III. chirurgické kliniky 1. LF UK